

Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації
ІФ № 580 – 148Р від 24. 11. 2011 р.

№ 17 (31)

У НОМЕРІ

Нова рубрика: ДИСПУТ-КЛУБ

Оціночні категорії у правозастосуванні: ви-
мога часу чи шлях до свавілля?

Характерною ознакою сучасного зако-
нодавства є залучення оціночних категорій
до побудови правової норми та тлумачення
норм права. Поява оціночних категорій ста-
ла поштовхом для розвитку всієї правової
системи та дискусій науковців щодо їх вико-
ристання. Серед таких категорій слід назвати
справедливість, розумність, добросовісність,
рівність, моральні засади суспільства.

стор. 4

Позиції Вищого спеціалізованого суду України з розгля- ду цивільних і кримінальних справ щодо визначення підсудності цивільних справ

Судові роз'яснення процесуального закону щодо визначення
підсудності конкретних цивільних справ можна продемонструвати за
допомогою загальних положень Постанови Пленуму ВСУ України від
01.03.2013 року та керуючись позиціями постанов Пленуму ВСУ, уза-
гальнень судової практики, листів ВСУ України.

стор. 9

Поняття та порядок посвідчення заповітів

Поняття та порядок посвідчення заповітів регулюється ст. ст.
1233-1257 Глави 85 Цивільного кодексу України, ст. 56-57 Глави 5 За-
кону України «Про нотаріат» та розділом II Глави 3 Порядку вчинення
нотаріальних дій нотаріусами України.

У відповідності зі статтею 1233 Цивільного кодексу України
заповітом є особисте розпорядження фізичної особи на випадок своєї
смерті.

стор. 5

Культурологічні впливи на формування особи юриста

Відсутність в сучасній Україні належного
правового порядку вказує на гостру потребу на-
шого суспільства в забезпеченні на рівні вищої
освіти професійної й загальнолюдської культури
юристів, що передбачає не тільки високий рівень
вузкопрофесійної підготовки з юриспруденції,
а й чітку визначеність майбутнього юриста в
культурологічному аспекті.

стор.13

Перехід корпоративних прав в акціонерних товариствах при спадкуванні

В акціонерних товариствах спадкоємці
акціонерів – фізичних осіб і правонаступни-
ки акціонерів – юридичних осіб вступають
в права спадкоємців (правонаступників) без
будь-яких обмежень.

стор. 7

СТОРІНКА ЮРИДИЧНОГО КОЛЕДЖУ

стор. 15

А. В. Зеліско

Розмежування об'єктів права
власності фермерського господарства
та його засновників (членів): питання
відповідності доктрини і практики

І. Б. Медичкий

Самочинне будівництво:
судова практика і
роз'яснення (ч. 2)

У НАСТУПНОМУ НОМЕРІ:

НОВИНИ ЮРИДИЧНОГО ІНСТИТУТУ

Візит польської делегації Краківської Академії імені Фрича Моджевського до Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Підписанням Угоди про співпрацю завершився візит польської делегації Краківської Академії імені Фрича Моджевського до Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Ректор Краківської Академії імені Фрича Моджевського, професор Єжи Малец та декан Факультету права, адміністрації і міжнародних відносин, професор Ян Відацькі разом з ректором університету Ігорем Цепендою після офіційної частини дводенних переговорів вирішили закріпити наміри співпраці в офіційних документах.

В ході візиту делегації, відбулась зустріч з директором Юридичного інституту Валентиною Васильєвою, в

ході якої не лише обговорено можливості двосторонньої академічної співпраці та неформальних зустрічей польських та українських студентів в Кракові та Карпатах, але й складено так звану «Дорожню карту співпраці» на 2013-2014рр».

Остання передбачає умови написання спільних грантових проектів та наукових досліджень у галузі юридичних наук. У

перспективі співпраці - створення української та польської Школи права, впровадження системи подвійних дипломів та ін.

«У вашого університету є значний потенціал до співпраці над спільними грантовими проектами, науковими обмінами, стажуваннями, - зазначив ректор Краківської Академії імені Фрича Моджевського Єжи Малец. - В Краківській академії навчається близько півсотні українських студентів, і ми зацікавлені у подальшій співпраці з Прикарпатським університетом імені Василя Стефаника». Крім того, польські партнери запропонували до розгляду цікаві пропозиції щодо підтримки обдарованої студентської молоді в Україні та Польщі.

Круглий стіл «Конституційно-правовий статус національних меншин в Україні», присвячений 17-річчю прийняття Конституції України

2 липня 2013 року у Юридичному інституті за сприяння ВГО Асоціації Українських правників (АУП) та Івано-Франківської обласної ради відбувся круглий стіл «Конституційно-правовий статус національних меншин в Україні», присвячений 17-річчю прийняття Конституції України.

Засідання круглого столу розпочалось із привітання Директора Юридичного інституту, д.ю.н., професора В. А. Васильєвої.

У засіданні круглого столу взяли участь як відомі вчені – зокрема, один із авторів Конституції України, д.ю.н., професор, голова АУП В. В. Костицький, а також д.іст.н., професор С. В. Адамович, д.політ.наук, професор І.

С. Монолатій, так і представники судових та правоохоронних органів і місцевого самоврядування – зокрема, М. Веретко, А. І. Гнатів, В. Д. Гундяк, О. М. Кобрин.

У ході круглого столу було обговорено важливі питання конституційно-правового забезпечення прав меншин в Україні та констатовано, що Україна послідовно прагне реалізувати європейський вимір етнонаціональної політики. Задля виконання цього завдання, вона, згідно з вимогами міжнародних стандартів, виважено здійснює політико-правове регулювання етнонаціональних взаємин, формує та розвиває етнонаціональне законодавство — один із видів юридичних гарантій прав національних меншин.

Як зазначив В. В. Костиць-

кий, «діяльність держави у сфері врегулювання міжнаціональних відносин може бути позитивно оцінена», оскільки із 1992 року – прийняття Закону України «Про національні меншини» це питання на державному рівні врегульовано і здійснюється належним чином.

Окремі науковці також аналізували проектне законодавство у сфері забезпечення статусу національних меншин, зокрема, цьому питанню були присвячені доповіді д.політ.наук, проф. І. С. Монолатія, к.ю.н., доц. В. І. Розвадовського, к.ю.н., доц. В. В. Книша, які висловили обґрунтовані аналітичні положення по вдосконаленню чинного законодавства у сфері визначення правового статусу національних меншин в Україні, що можуть бути враховані у законотворчому процесі.

В ІВАНО-ФРАНКІВСЬКУ З НАГОДИ 20-РІЧЧЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ ВІДБУВСЯ КРУГЛИЙ СТІЛ «АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОЇ ЦИВІЛІСТИКИ»

28 – 29 червня 2013 року в місті Івано-Франківську в приміщенні Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника було проведено круглий стіл «Актуальні проблеми української цивілістики», присвячений 20-й річниці заснування Національної академії правових наук України. Організаторами заходу виступили Науководослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України, Юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, Івано-Франківський обласний осередок Всеукраїнської громадської організації «Асоціація цивілістів України».

У роботі круглого столу взяли участь відомі українські вчені-цивілісти, а саме: д. ю. н., доц., академік НАПрН України, директор НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України О. Д. Крупчан, д. ю. н., проф., директор Юридичного інституту Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника В. А. Васильєва, д. ю. н., проф., заступник директора з наукової роботи НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України М. К. Галянтич, д. ю. н., проф., академік НАПрН України, завідувач відділу проблем приватного права НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України В. В. Луць, д. ю. н., проф., провідний науковий співробітник відділу проблем приватного права НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України Є. О. Мічурін.

Розпочав засідання д. ю. н., доц., академік НАПрН України О. Д. Крупчан, який привітав учасників круглого столу з 20-річчям Національної академії

правових наук України, зазначивши, що проведення наукових заходів – це платформа для гармонійного розвитку молодих вчених, що дає змогу відзначити наукові здобутки та напрацювання, як стратегічний ресурс розвитку юридичної науки і практики.

З вітальним словом та доповідями виступили д. ю. н., проф. М. К. Галянтич на тему «Актуальні питання розвитку житлового права в Україні», д. ю. н., проф., академік НАПрН України В. В. Луць на тему «Строк чинності цивільно-правового договору», д. ю. н., проф. Є. О. Мічурін на тему «Про ідею збалансованості обмежень та прав особи».

До слова також були запрошені співробітники НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України та Юридичного інституту Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, зокрема к.ю.н. О. І. Зозуляк, к.ю.н. В. І. Бобрик, к.ю.н. А. В. Зеліско, к.ю.н. В. В. Кочин, к.ю.н. Н. Б. Солтис, к.ю.н. В. М. Короленко, к.ю.н. І. Б. Саракун, молодший науковий співробітник Лабораторії корпоративного права НДІ ППП ім. академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України Л. В. Сіщук та ін.

У рамках круглого столу обговорено широке коло питань матеріального права у галузі цивілістики, зокрема з приводу проблем сучасного стану та перспектив розвитку концептуаль-

них засад і принципів цивільного права, пов'язаних із механізмом регулювання особистих немайнових і майнових відносин, правом власності, правовим регулюванням корпоративних відносин, особливостями виконання договірних зобов'язань, питаннями розвитку права інтелектуальної власності, проблемами спадкового права та ін. У результаті обговорень та дискусій учасники круглого столу окреслили проблемні аспекти правозастосування та прогалини цивільного законодавства, звернули увагу на особливості впливу судової практики на реалізацію норм цивільного права і проблеми неоднакового застосування судами норм матеріального права, а також пошук оптимальних шляхів їх вирішення.

Завершальне слово було надано д. ю. н., проф., директору Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника В. А. Васильєвій, яка виступила з доповіддю на тему «Проблеми розвитку корпоративного права». У ході виступу Валентина Антонівна відзначила, що під час проведення круглого столу значна кількість доповідей була присвячена питанням корпоративного права, що є свідченням актуальності даної проблематики у галузі цивілістичної доктрини. Адже, саме значний відсоток вливань капіталів у розвиток цивільного обороту та отримання дивідендів від такої діяльності здійснюється через створення юридичних осіб корпоративного типу та забезпечення їх ефективного функціонування.

Під час дискусій, які виникали при обговоренні проблем у сфері корпоративного права, особливу увагу було приділено не стільки визначенню поняття та правової природи корпоративних відносин і корпоративних прав, оскільки дані правові категорії вже є усталеними в практиці правозастосування, і стосов-

но яких є значні концептуальні напрацювання, а обговоренню підлягали питання визначення та уніфікації кваліфікуючих критеріїв віднесення тих чи інших організаційно-правових форм юридичних осіб до такої правової категорії як «корпорація», механізму належної реалізації корпоративної власності учасниками корпоративних відносин та способам захисту корпоративних прав.

В цілому було вказано, що прослідковується позитивна динаміка проведення концепту-

альних досліджень у сфері корпоративного права щодо розвитку та вдосконалення механізму правового регулювання корпоративних відносин, адаптації та уніфікації внутрішнього законодавства України відповідно до принципів та норм Європейського співтовариства та міжнародного права.

Підводячи підсумки круглого столу, Валентина Антонівна висловила подяку учасникам круглого столу за плідну наукову співпрацю та вагомий внесок у розвиток цивілістичної науки.

«Диспут-клуб»

Як казав Гарун Агацарський: «Правильного рішення іноді немає, але краще рішення є завжди».

Цією публікацією ми розпочинаємо нову рубрику «диспут-клуб». Щиро запрошуємо практиків і теоретиків до дискусії.

Тема 1.

Оціночні категорії у правозастосуванні: вимога часу чи шлях до свавілля?

Характерною ознакою сучасного законодавства є залучення оціночних категорій до побудови правової норми та тлумачення норм права. Поява оціночних категорій стала поштовхом для розвитку всієї правової системи та дискусій науковців щодо їх використання. Серед таких категорій слід назвати справедливість, розумність, добросовісність, рівність, моральні засади суспільства.

Сучасне законодавство, в першу чергу цивільне, містить масив оціночних категорій. Право Стародавнього Риму вважалося мірилом правильного, а все,

що йому суперечило, вважалось шкідливим для використання.

Оціночні поняття є абстрактними, неконкретизованими за змістом, що дозволяє в процесі їх застосування враховувати особливості конкретної ситуації, тобто здійснювати індивідуальну регламентацію суспільних відносин в межах чинної норми. В оціночних поняттях фіксуються лише найбільш узагальнені ознаки загальних явищ. При цьому добросовісність та розумність поведінки учасників обороту презюмується. Іншими словами вважається, що поведінка особи є добросовісною, якщо інше не встановлено судом.

Основною метою, з'ясування змісту цих явищ через такий інструментарій як тлумачення норми, вимагає більш-менш усталеного сприйняття, узагальнення практики для того, щоб надати однакове застосування норми права.

Основні наукові думки щодо необхідності використання такого правового інструменту як оціночні категорії розділилися на дві категорії. Одні вважають що використання оціночних категорій в праві (зокрема і в

Завершальною частиною заходу стало сходження на гору Піп Іван та встановлення стягу з нагоди 20-ї річниці заснування Національної академії правових наук України. Учасники круглого столу мали змогу подорожувати на одну із найвищих вершин хребта Чорногора, висота якої становить 2022 метрів над рівнем моря, та отримати незабутні враження від карпатських краєвидів і гірських хребтів, що оточують гору.

цивільному), значно розширить сферу застосування суддівського розсуду і може призвести до повного контролю всього цивільного обороту з точки зору суб'єктивних та довільних уявлень про справедливість та соціальні ідеали.

В. П. Грибанов зазначав, що існуючі в буржуазному праві поняття «добра совість» та «добра вдача» є каучуковими правилами, які дозволяють значно розширити межі вільного судового розсуду і тим самим виходити за межі законності.

С. С. Алексєєв припускає, що законодавче існування оціночних понять в законі є показником юридичної невідпрацьованості тексту, невідправданого включення до нього ідеологічних положень.

Інша група науковців вважає, що сутність приватного права полягає у якнайширшому застосуванні принципів моральності та добросовісності при регулюванні чи оцінці поведінки учасників правовідносин.

Оціночні категорії в праві є необхідними як важливий юридичний засіб, за допомогою

якого правова норма набуває еластичності та гнучкості.

До суб'єктивних причин, які зумовили існування в праві оціночних категорій відносяться такі соціальні чинники, які швидкоплинність суспільного життя та відносин, варіативність явищ, органічну взаємодію права та моралі.

Змістовне наповнення оціночної категорії через її тлумачення у законі та правозастосовчій практиці відсутнє. За часів Союзного регулювання норми моралі були викладені у Моральному кодексі будівника комунізму. Незважаючи на маргінальну назву, все що було там задеклароване вносило позитивне розуміння у сприйняття загальних засад суспільного

регулювання. І хоча в основній своїй частині перелік моральних засад містив повторення християнських заповідей, проте цей декларативний документ відігравав концептуальну роль у суспільному сприйнятті та тлумаченні оціночних категорій.

На жаль, тлумачення оціночних категорій у кожному конкретному випадку не полишене суб'єктивного сприйняття. В цьому випадку виникає ціла низка питань: Як уникнути суб'єктивізму при кваліфікації поведінки учасників? У якому напрямку слід рухатися нормотворцю при законопроектній роботі? Як уникнути суддівського свавілля? Чи наявність великої кількості оціночних категорій наближає нас до визнання су-

дового прецеденту джерелом права, де з приводу застосування конкретної норми є індивідуальний юридичний акт?

Де мають бути витлумачені категорії моралі, які мають застосовуватись при прийнятті судового рішення або іншого правового акту: судовій практиці, окремому акті (моральному кодексі), правових позиціях та узагальненнях суду?

Тож, якою буде Ваша думка з цього приводу?

Цікаво було б дізнатись про судову практику з даного питання.

В.А. Васильєва
д.ю.н., проф.
директор Юридичного інституту
Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника

Актуальний коментар

Поняття та порядок посвідчення заповітів

Поняття та порядок посвідчення заповітів регулюється ст. ст. 1233-1257 Глави 85 Цивільного кодексу України, ст. 56-57 Глави 5 Закону України «Про нотаріат» та розділом II Глави 3 Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України.

Відповідно до статті 1233 Цивільного кодексу України заповітом є особисте розпорядження фізичної особи на випадок своєї смерті. Заповіт – це розпорядження особи (заповідача) відносно належного їй майна, майнових прав та обов'язків на випадок своєї смерті, складений у встановленому порядку. Заповіт вважається особистим розпорядженням, а тому кілька осіб скласти єдиного заповіту не можуть. Виняток складає заповіт подружжя відносно майна, що належить йому на праві спільної сумісної власності.

Нотаріуси посвідчують заповіти фізичних осіб з повною

цивільною дієздатністю, у тому числі подружжя, які складені відповідно до вимог законодавства України та особисто подані нотаріусу.

Посвідчення заповіту через представників не допускається. У заповіті зазначаються місце і час складення заповіту, дата та місце народження заповідача. Заповіт особисто підписує заповідач. При посвідченні заповіту від заповідача не вимагається подання доказів, які підтверджують його право на майно, що заповідається. Нотаріус перевіряє, чи не містить

заповіт розпоряджень, що суперечать вимогам законодавства. За заповітом майно може бути заповідане тільки у власність.

Нотаріус посвідчує заповіт, який написаний заповідачем власноручно або за допомогою загальноприйнятих технічних засобів. Нотаріус може на прохання особи записати заповіт з її слів власноручно або за допомогою загальноприйнятих технічних засобів. У цьому разі заповіт має бути вголос прочитаний заповідачем і підписаний ним, про що зазначається перед його підписом.

Якщо заповідач унаслідок фізичної вади, хвороби або з будь-яких інших причин не може власноручно підписати заповіт, за дорученням заповідача він може бути підписаний іншою фізичною особою. Фізична особа, на користь якої заповідається майно, не вправі підписувати заповіт за заповідача.

Нотаріуси при посвідченні заповіту зобов'язані роз'яснити заповідачу зміст статті 1241 Цивільного кодексу України про право на обов'язкову частку у спадщині та зміст статті 1307 Цивільного кодексу України щодо нікчемності заповіту на майно, яке є предметом спадкового договору.

На бажання заповідача, а також у випадках, якщо заповідач через фізичні вади не може сам прочитати заповіт, посвідчення заповіту має відбуватись не менше ніж при двох свідках.

Текст заповіту має містити відомості про особу свідків, а саме: прізвище, ім'я, по батькові кожного з них, дату народження, місце проживання, реквізити паспорта чи іншого документа, на підставі якого було встановлено особу свідка. Свідки, при яких посвідчено заповіт, зачитують його вголос та ставлять свої підписи на ньому.

Заповідач може обумовити виникнення права на спадщину в особи, яка призначена у заповіті, наявністю певної умови, як пов'язаної, так і не пов'язаної з її поведінкою (проживання у певному місці, народження дитини, здобуття освіти тощо).

Умова, визначена у заповіті, є нікчемною, якщо вона суперечить закону або моральним засадам суспільства.

До заповіту може бути включено розпорядження немайнового характеру (наприклад, розпорядження особистими паперами, визначення місця і

форми здійснення ритуалу поховання заповідача, бажання призначити опіку над неповнолітнім, виконання дій, спрямованих на здійснення певної суспільно корисної мети тощо).

Заповіт має бути складений так, щоб розпорядження заповідача не викликало незрозумілостей чи суперечок після відкриття спадщини.

Заповідач має право скласти заповіт, не надаючи при цьому іншим особам, в тому числі і нотаріусу, можливості ознайомитись з його змістом (секретний заповіт). Секретний заповіт в заклеєному конверті подається нотаріусу, наявність підпису заповідача на цьому конверті є обов'язковою. На конверті нотаріус ставить посвідчувальний напис, печатку, та в присутності заповідача поміщає його у інший конверт.

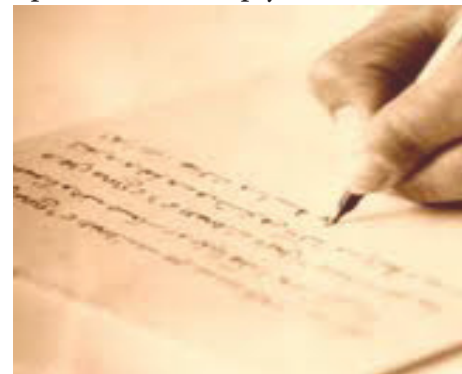
Заповіти, у тому числі секретні, посвідчені нотаріусом, і заповіти, передані на зберігання до державного нотаріального архіву, записуються до алфавітної книги обліку заповітів.

Нотаріус при одержанні заяви про скасування заповіту, а також при наявності нового заповіту, який скасовує чи змінює раніше складений заповіт, робить про це відмітку на примірнику заповіту, що зберігається у справах державної нотаріальної контори, у державному нотаріальному архіві чи у приватного нотаріуса,

і відмітку в реєстрі для реєстрації нотаріальних дій та в алфавітній книзі обліку заповітів.

Якщо заповідач подасть примірник заповіту, що є у нього, то напис про зміну чи скасування заповіту робиться і на цьому примірнику, після чого він разом з заявою (коли заповіт скасовується заявою) додається до примірника, що зберігається у справах державної нотаріальної контори, у державному нотаріальному архіві чи у приватного нотаріуса.

Заповіт подружжя може бути скасований кожним з подружжя лише за життя обох з подружжя.

Відомості про посвідчені заповіти підлягають обов'язковій реєстрації в Спадковому реєстрі в порядку, установленому Положенням про Спадковий реєстр.

При внесенні відомостей до Спадкового реєстру нотаріус обов'язково зазначає вид посвідченого заповіту (секретний, заповіт подружжя).

Леся Богданівна Ковальчук
Приватний нотаріус
Івано-Франківського міського
нотаріального округу
м.Івано-Франківськ,
вул.Січових Стрільців, буд.56,
тел.(0342)78-41-03

Корпоративне законодавство

Перехід корпоративних прав в акціонерних товариствах при спадкуванні

В акціонерних товариствах спадкоємці акціонерів – фізичних осіб і правонаступники акціонерів – юридичних осіб вступають в права спадкоємців (правонаступників) без будь-яких обмежень. Відповідно до п. 8 ст. 2 Закону України «Про акціонерні товариства» корпоративні права – це сукупність майнових і немайнових прав акціонера – власника акцій товариства, які впливають з права власності на акції. З наведеного у законі поняття корпоративних прав, що закріплено з метою розуміння їх сутності, при набутті в акціонерних товариствах впливає, що набуваючи у власність акцію до особи одночасно переходять і права, які нею закріплені, а саме корпоративні права.

Також Законом України «Про акціонерні товариства» не передбачено необхідності отримання згоди інших акціонерів на вступ до акціонерного товариства, як це має місце у випадку спадкування частки у статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю.

Переважає право на придбання акцій приватного акціонерного товариства, якщо таке право прямо передбачено статутом такого товариства, не поширюється на випадки переходу права власності на цінні папери цього товариства в результаті їх спадкування чи правонаступництва, що передбачено ч. 7 ст. 7 Закону України «Про акціонерні товариства».

У разі виникнення спору між спадкоємцями та акціонерним товариством про набуття акцій та корпоративних прав, що з них впливають, спір вирішується на користь спадкоємця, який належним чином прийняв спад-

щину. Відповідно до п. 9 Постанови Пленуму Верховного суду України № 7 від 30 травня 2008 року «Про судову практику у справах про спадкування» зазначається, що в акціонерних товариствах до спадкоємців переходить право власності спадкодавців на акції.

В той же час закон не містить спеціальних норм, які б регулювали порядок набуття акцій при спадкуванні, що є підставою для регулювання даних відносин нормативними положеннями про спадкування, що передбачені книгою шостою Цивільного кодексу України (далі – ЦК).

Проте, враховуючи той факт, що акція є цінним папером, особливості переходу та реалізації права власності на цінні папери передбачено Законом України «Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні» від 10 грудня 1997 року (втрата чинності відбудеться 11. 04. 2014 р.), зокрема, у ч. 3 ст. 5 якого зазначено, що право власності на цінні папери, випущені у бездокументарній формі, переходить до нового власника з моменту зарахування цінних паперів на рахунок власника у зберігача.

Також відповідно до ч. 2 ст. 4 Закону України «Про депозитарну систему України», який набуває чинності з 11. 10. 2013 року та поширюватиме свою дію на здійснення обігу цінних паперів, в тому числі акцій, зазначається, що набуття і припинення прав на цінні папери і прав за цінними паперами здійснюються шляхом фіксації відповідного факту в системі депозитарного обліку, що дає змогу ідентифікувати емісійні цінні папери і зазначених у цій системі осіб як власників цінних паперів та прав, що з них впливають. Крім того, у ч. 2 ст. 6 даного Закону вказується, що внесення змін до системи депозитарного обліку стосовно цінних паперів конкретного власника здійснюється виключно депозитарними установами у разі спадкування, правонаступництва чи в інших установах Комісією випадках.

З наведених нормативних положень впливає, що для набуття права власності на цінний папір та прав з цінного паперу особа має звертатися до депозитарної установи для внесення відомостей про спадкоємця як власника цінних паперів, що перейшли у спадок, в даному випадку акцій.

Таким чином, з однієї сторони, за загальним правилом, у ч. 5 ст. 1268 ЦК зазначається, що незалежно від часу прийняття спадщини вона належить спадкоємцеві з часу відкриття спадщини, а з іншої – спеціальне законодавство, що регулює обіг цінних паперів містить норму про набуття права власності на акції та права з них з моменту зарахування цінних паперів на рахунок власника у зберігача (внесення відомостей до системи депозитарного обліку).

Також ні в ЦК, ні у Законі України «Про нотаріат», ні в спеціальних законах не визначаються особливості порядку оформлення права на акції і корпоративних прав, які з неї випливають. В той же в ст. 1296 ЦК зазначається, що спадкоємець, який прийняв спадщину, може одержати свідоцтво про право на спадщину. Відсутність свідоцтва про право на спадщину не позбавляє спадкоємця права на спадщину. Обов'язок спадкоємця звернутися за свідоцтвом про право на спадщину передбачено лише у випадку, якщо у складі спадщини є нерухоме майно (ст. 1297 ЦК).

З вищенаведеного випливає, що після спливу строку для прийняття спадщини спадкоємець може не звертатися до нотаріуса про отримання свідоцтва про право на спадщину, а звернутися безпосередньо до депозитарної установи про внесення відомостей про неї як нового власника акцій, набутих у порядку спадкування.

У ч. 4 ст. 5 Закону України «Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні» від 10 грудня 1997 року зазначено, що підтвердженням права власності на цінні папери є виписка з рахунку у цінних паперах, яку зберігач зобов'язаний надавати власнику цінних паперів. З закріплених положень можна дійти висновку,

що спадкоємець, маючи виписку з рахунку у цінних паперах, яка містить відомості про кількість акцій спадкодавця, може звернутися до депозитарної установи для вчинення передбачених законом дій.

Однак, знову ж таки постає питання, як визначати обсяг акцій, які переходять у порядку спадкування. Адже наявність на руках виписки з рахунку не завжди свідчить про те, що зазначена в ній кількість акцій належить зазначеній в ній особі на момент пред'явлення такої виписки, а може підтверджувати право власності на дані акції станом на дату, на яку була видана така виписка. При спадкуванні доцільно було б вимагати виписку з рахунку в цінних паперах у зберігача станом на день смерті спадкодавця. Вважаємо, що таку пропозицію було б слушно закріпити в чинному законодавстві.

Слід звернути увагу також на те, що Закон України «Про нотаріат» хоча й не містить положень, які б розкривали порядок спадкування цінних паперів, але у ст. 46 Закону вказується, що нотаріус або посадова особа, яка вчиняє нотаріальні дії, має право витребувати від фізичних та юридичних осіб відомості та документи, необхідні для вчинення нотаріальної дії.

Також в п. 5 гл. 3 Положення «Про депозитарну діяльність» передбачено, що запит на складання та видачу виписки з рахунку в цінних паперах може надава-

тися нотаріусом для оформлення спадщини щодо цінних паперів. У запиті нотаріуса мають міститися прізвище, ім'я, по батькові померлої особи – депонента. До запиту нотаріуса додається копія свідоцтва про смерть депонента.

Враховуючи передбачені законом повноваження нотаріуса при вчиненні нотаріальних дій, доцільним було внесення змін до ЦК, а саме до ст. 1297, у якій закріпити обов'язок спадкоємця, у складі спадщини якого є цінні папери, в тому числі акції, після закінчення строку для прийняття спадщини звертатися до нотаріуса про отримання свідоцтва про право на спадщину.

При цьому відомості про кількість цінних паперів, що перейшли у спадок, мають вноситися до свідоцтва про право на спадщину на підставі виписки з цінних паперів, яка видана на запит нотаріуса у встановленому законом порядку станом на день відкриття спадщини. Внесення ж змін до системи депозитарного обліку слід розглядати як факт набуття можливості реалізації корпоративних прав, а не момент їх набуття у власність, про що необхідно внести відповідні зміни до чинного законодавства.

*Л. В. Сішук,
мол. наук. співр. Лабораторії
корпоративного права
НДІ приватного права і
підприємництва
НАПрН України*

ОГЛЯД ПРАКТИКИ ВИЩИХ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ СУДІВ

Позиції Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ щодо визначення підсудності цивільних справ

Судові роз'яснення процесуального закону щодо визначення підсудності конкретних цивільних справ можна продемонструвати за допомогою загальних положень

Постанови Пленуму ВСС України від 01.03.2013 року та керуючись позиціями постанов Пленуму ВСУ, узагальнень судової практики, листів ВСС України. Зокрема,

Категорія цивільної справи	Підсудність	Джерело/ коментар
Позови про визнання права на земельну ділянку, про встановлення порядку користування земельною ділянкою чи усунення перешкод у цьому, позови з приводу земельної ділянки чи розташованої на ній нерухомості, зокрема про відшкодування шкоди, заподіяної порушенням земельного законодавства	Визначається за місцезнаходженням майна або основної його частини, тобто має місце виключна підсудність (стаття 114 ЦПК)	П. 5 постанови Пленуму ВСУ № 7 від 16.04.2004 року в редакції від 19.03.2010 року «Про практику застосування судами земельного законодавства при розгляді цивільних справ»
Позов про розірвання шлюбу з особою, яка не має в Україні місця проживання або місце проживання якої невідоме	Визначається за правилами ст.109 ЦПК або на вибір позивача може пред'являтися за місцем знаходження майна відповідача, або за останнім відомим місцем його проживання чи перебування (ч. 10 ст. 110 ЦПК), а у випадку, коли з позивачем проживають його малолітні або неповнолітні діти або якщо він не може за станом здоров'я чи з інших поважних причин виїхати до місця проживання відповідача - за місцем проживання позивача. За домовленістю подружжя справа може розглядатися за місцем проживання будь-кого з них (ч. 2 ст. 110 ЦПК)	П. 5 постанови Пленуму ВСУ № 11 від 21.12.2007 року «Про практику застосування судами законодавства при розгляді справ про право на шлюб, розірвання шлюбу, визнання його недійсним та поділ спільного майна подружжя»
Позов про розірвання шлюбу між громадянами України, якщо ніхто з подружжя не проживає в Україні	Підсудність визначає Верховний Суд України (ст.111 ЦПК)	
Позов про розірвання шлюбу між громадянином України та іноземцем або особою без громадянства, один з яких проживає в Україні	Питання підсудності визначається за загальними правилами, встановленими ст. 110 ЦПК	
Заяви про розкриття банком інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичної або фізичної особи	Заяви подаються до суду за місцезнаходженням банку, що обслуговує таку юридичну або фізичну особу (ст.287 ЦПК).	П. 6 постанови Пленуму ВСС України від 30.09.2011 року № 10 «Про судову практику в цивільних справах про розкриття банками інформації, яка

	<p>З урахуванням положення ст.95 ЦК такі заяви можуть бути також подані за місцезнаходженням філії, представництва, іншого структурного підрозділу цього банку, які здійснюють банківську діяльність від імені банку та обслуговують юридичну або фізичну особу. Враховуючи, що філії, представництва чи інший структурний підрозділ банку не є юридичними особами, тому особою, яка бере участь у справі (заінтересованою особою), є банк</p>	<p>містить банківську таємницю, щодо юридичних та фізичних осіб»</p>
<p>Заява про видачу судового наказу</p>	<p>Заява подається до суду за зареєстрованим у встановленому законом порядком місцем проживання фізичної особи або за зареєстрованим у встановленому порядку місцем її перебування чи місцезнаходженням юридичної особи (ст. 109 ЦПК); на вимогу про стягнення заробітної плати поширюється також правила підсудності за вибором заявника – за зареєстрованим місцем його проживання чи перебування (ч. 1 ст. 110 ЦПК)</p>	<p>П. 4 постанови Пленуму ВСС України №14 від 23.12.2011 року «Про практику розгляду судами заяв у порядку наказного провадження»</p>
<p>Вирішення питання про тимчасове обмеження у праві виїзду за межі України</p>	<p>Подання державного виконавця вирішується судом за місцезнаходженням органу ДВС. При цьому місцезнаходження органу ДВС визначається з урахуванням положень ст. 93 ЦК, а також даних, внесених до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб підприємців</p>	<p>Лист Верховного Суду України від 01.02.2013 року «Судова практика щодо вирішення питання про тимчасове обмеження у праві виїзду за межі України»</p>
<p>Позови, що виникають із кредитних правовідносин</p>	<p>Позови пред'являються до суду за загальними правилами підсудності, визначеними ст. 109 ЦПК, але:</p> <ol style="list-style-type: none">1) споживач як позивач має право на пред'явлення позову також за зареєстрованим місцем проживання чи перебування цієї особи або за місцем заподіяння шкоди чи виконання договору (ч.5 ст.110 ЦПК);2) позови, що виникають із діяльності філії або представництва юридичної особи, можуть пред'являтися також за їх місцезнаходженням (ч.7 ст.110 ЦПК), проте відповідачем у справі є банк чи інша фінансова установа як юридична особа. Зазначене правило поширюється на позови позичальників (споживачів), а не на позови, що пред'являються банками чи іншими фінансовими установами щодо виконання кредитних зобов'язань, оскільки у цьому випадку діють правила ст. 109 ЦПК;3) правила ст. 114 ЦПК про виключну підсудність застосовуються до позовів, що виникають із приводу нерухомого майна (наприклад, звернення стягнення на нерухоме майно, передане в заставу іпотечне майно, передача іпотекодержателю права власності на предмет іпотеки, визнання договору іпотеки недійсним тощо)	<p>П. 4 постанови Пленуму ВСС України №5 від 30.03.2012 року «Про практику застосування судами законодавства при вирішенні спорів, що виникають із кредитних право-відносин»</p>
<p>Позови спадкоємців про визначення додаткового строку для подання заяви про прийняття спадщини</p>	<p>Підсудність визначається за правилами ст. 114 ЦПК. Позови пред'являються за місцем знаходження майна або основної його частини, якщо такі позови виникають із приводу нерухомого майна</p>	<p>Лист ВСС України від 10.07.2012 року № 6-47/0/9-12</p>

<p>Позови, що виникають із відносин відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки</p>	<p>Позови пред'являються до суду за загальними правилами підсудності, визначеними ст. 109 ЦПК, але:</p> <p>1) позивач має право на пред'явлення позову про відшкодування шкоди також за його зареєстрованим місцем проживання чи перебування, або за місцем завдання шкоди (ч.ч.3, 6 ст. 110 ЦПК), чи виконання договору у разі виникнення спору із договору страхування (ч.8 ст. 110 ЦПК);</p> <p>2) позови, що виникають із діяльності філії або представництва юридичної особи, зокрема, страхової компанії, можуть пред'являтися також за їх місцезнаходженням (ч.7 ст.10 110 ЦПК), проте відповідачем у справі є страхова компанія як юридична особа. У разі пред'явлення позову до філії чи представництва юридичної особи суд відповідно до вимог ч. 4 ст.10 ЦПК та відповідно до порядку, визначеного ст. 33 ЦПК, вирішує питання про заміну неналежного відповідача або залучає юридичну особу як співвідповідача. При відмові позивача від такої заміни чи від залучення іншої особи суд на підставі п. 1 ч. 1 ст. 205 ЦПК закриває провадження у справі через відсутність у відповідача (філії чи представництва юридичної особи) цивільної процесуальної дієздатності, тобто у зв'язку з відсутністю сторони у цивільному процесі</p>	<p>П. 3 постанови Пленуму ВСС України №4 від 01.03.2013 року «Про деякі питання застосування судами законодавства при вирішенні спорів про відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки»</p>
<p>Справи за участю філії або представництва юридичної особи</p>	<p>Територіальна підсудність визначається відповідно до вимог ст. 109, ч. 7 статті 110 ЦПК також за їх місцезнаходженням, якщо їм надано право здійснювати повноваження сторони від імені юридичної особи (ст. 95 ЦК). Відомості про філії та представництва юридичної особи включаються до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців</p>	<p>П. 38 постанови Пленуму ВСС України №3 від 01.03.2013 року «Про деякі питання юрисдикції загальних судів та визначення підсудності цивільних справ»</p> <p>Коментар: Оскільки філія або представництво юридичної особи діють у межах наданих їм повноважень, то пред'явлення позову за їх місце-знаходженням можливе лише тоді, коли спір впливає саме з їх діяльності</p>
<p>Позови, що виникають із договорів, у яких зазначено місце виконання або виконувати які через їх особливості можна тільки в певному місці</p>	<p>Позови пред'являються відповідно до ст.109, а також за місцем виконання цих договорів (ч.8 ст. 110 ЦПК).</p> <p>У разі якщо така особливість як виконання договору у певному місці не визначена (наприклад, п. 4 ч.1 ст. 532 ЦК) і не вбачається зі специфіки спірних відносин, то підсудність справи визначається за загальними правилами підсудності</p>	<p>П. 39 постанови Пленуму ВСС України №3 від 01.03.2013 року «Про деякі питання юрисдикції загальних судів та визначення підсудності цивільних справ»</p>
<p>Позови до кількох відповідачів, які проживають або знаходяться в різних місцях (наприклад, позов до кількох відповідачів про відшкодування шкоди, завданої</p>	<p>Позови пред'являються за місцем проживання або місцезнаходженням одного з відповідачів за вибором позивача (ч.1 ст.113 ЦПК)</p>	<p>П. 40 постанови Пленуму ВСС України №3 від 01.03.2013 року «Про деякі питання юрисдикції загальних судів та визначення підсудності цивільних справ»</p>

здоров'ю чи майну позивача їх спільними діями; позов до засобів масової інформації та автора поширеного ними матеріалу про спростування недостовірної інформації		Коментар: якщо до кількох відповідачів пред'явлено позови, пов'язані між собою, на один з яких поширюється виключна підсудність, то щодо вимог, пов'язаних між собою, діють правила ст.114 ЦПК
Позови про право власності на нерухоме майно; про право володіння і користування нерухомим майном (ст. 358 ЦК); про поділ нерухомого майна, що є у спільній частковій власності та виділ частки із цього майна (ст. 364, 367 ЦК); про поділ нерухомого майна, що є у спільній сумісній власності та виділ частки із цього майна (ст. 370, 372 ЦК); про право користування нерухомим майном (визначення порядку користування ним); про право, яке виникло із договору найму жилого приміщення, оренди; про визнання правочину з нерухомістю недійсним; про звернення стягнення на нерухоме майно - предмет іпотеки чи застави; розірвання договору оренди землі; стягнення орендної плати, якщо спір виник з приводу нерухомого майна; про усунення від права на спадкування та визначення додаткового строку для прийняття спадщини	Підсудність визначається за правилами ч. 1 ст. 114 ЦПК	П. 42 постанови Пленуму ВСС України №3 від 01.03.2013 року «Про деякі питання юрисдикції загальних судів та визначення підсудності цивільних справ»
Позови щодо права спадкування	Підсудність визначається за правилами ст. 109 ЦПК. Позови подаються до суду за місцем проживання (знаходження) відповідача	Лист ВСС України від 16.05.2013 року № 24-753/0/4-13 «Про судову практику розгляду цивільних справ про спадкування»
Позови щодо нерухомого спадкового майна	Підсудність визначається за правилами ч. 1 ст. 114 ЦПК. Позови пред'являються за місцезнаходженням майна або основної його частини	
Позови кредиторів спадкодавця, що подаються до прийняття спадщини спадкоємцями	Позови пред'являються за місце-знаходженням спадкового майна або основної його частини (ч. 3 ст. 114 ЦПК)	
Заяви про обмеження цивільної дієздатності чи визнання недієздатним громадянина України, який проживає за її межами	Підсудність визначається за клопотанням заявника ухвалою судді Верховного Суду України (ч.2 ст. 236 ЦПК)	Лист ВСС України від 16.05.2013 року № 24-754/0/4-13 «Про практику розгляду судами цивільних справ з іноземним елементом»
Заяви про надання повної цивільної дієздатності неповнолітній особі - громадянину України, яка досягла 16-річного віку і проживає за її межами, у випадках, встановлених ЦК, за відсутності згоди батьків (усиновлювачів) або піклувальника	Підсудність, визначається за клопотанням заявника ухвалою судді Верховного Суду України (ч.2 ст. 242 ЦПК)	Коментар: Вирішуючи питання про підсудність цивільних справ з іноземним елементом, судам слід враховувати не тільки норми внутрішньодержавного права, але й колізійні норми, які містяться в
Заяви громадян України, які проживають за її межами, про встановлення факту, що має юридичне значення	Підсудність визначається за клопотанням громадян ухвалою судді Верховного Суду України (ч. 2 ст. 257 ЦПК)	

Позови громадян України до осіб, які проживають за кордоном	Підсудність визначається за правилами альтернативної підсудності, передбаченої ст.110 ЦПК, а також виключної підсудності, передбаченої ст.114 ЦПК та ст.77 Закону України «Про міжнародне приватне право»	конвенціях і двосторонніх договорах України та інших держав про правову допомогу. Відповідно до ч. 2 ст.2 ЦПК правила про підсудність, передбачені в між-народних договорах, мають пріоритет перед нормами внутрішнього права. Норми права про розмежування підсудності містяться переважно у дво-сторонніх договорах про правові відносини і правову допомогу у цивільних справах
Заяви про усиновлення дитини або повнолітньої особи	Підсудність визначається за місцем проживання дитини або повнолітньої особи (ст. 251 ЦПК) з урахуванням положень статті 29 ЦК щодо визначення місця проживання фізичної особи	
Позови із трудових правовідносин за участі іноземного елемента	Підсудність визначається відповідно до ст. 110 ЦПК, ст. 8 КЗпП, ст. 53 Закону України «Про міжнародне приватне право»	

Недотримання правил підсудності тягне за собою повернення заяви позивачеві, про що постановляється ухвала (п. 4 ч. 5 ст.121 ЦПК). При цьому повернення позовної заяви не перешкоджає повторному зверненню із заявою до належного суду (ч. 5 ст. 121 ЦПК).

*М. В. Логвінова,
к. ю. н., доц., заступник директора
Юридичного інституту*

ПРАВО І КУЛЬТУРА Культурологічні впливи на формування особи юриста

Відсутність в сучасній Україні належного правового порядку вказує на гостру потребу нашого суспільства в забезпеченні на рівні вищої освіти професійної й загальнолюдської культури юристів, що передбачає не тільки високий рівень вузькопрофесійної підготовки з юриспруденції, а й чітку визначеність майбутнього юриста в культурологічному аспекті.

Система освіти та професійної підготовки відповідно до культурологічних змістів – це феномен культуротворчості, який дає розуміння буття культури в її цілісності, визначає єдність культурної діяльності індивіда й розвитку соціуму, пояснює зародження і розвиток нових культурних смислів, цінностей, форм діяльності через відтворення та інтерпретацію культурних сценаріїв життєдіяльності в індивідуальних заявленнях особи.

Професійне призначення юриста, безперечно, полягає в тому, щоб забезпечити пріоритет букви закону. Та тимчасова

ізоляція людини чи інше покарання, згідно з приписом закону, не змінить внутрішнього змісту її сутності, не вилікує від зла, не очистить від бруду, не позбавить від дисгармонічного сприйняття світу. І тут на перше місце виступає друга сутність фаху юриста, яка вимагає від нього багатих душевних сил, глибокого інтелекту, високої духовності, уміння лікувати людську душу, очищати її, допомогти людині зрозуміти цінність власного життя. А це в змозі зробити лише по-справжньому сформована особистість.

Розглядаючи значення гармонійного розвитку майбутнього спеціаліста, його став-

лення до світу й до самого себе, до інших людей, французький філософ Е. Дюркгейм досить переконливо визначив необхідність поєднання імперативу культури й імперативу його життєдіяльності: «Кращі уми визнають сьогодні необхідність для студента-правознавця не обмежуватись тлумаченням юридичних текстів. Якщо насправді він проводить весь свій час в коментуванні текстів, і, тому відносно кожного закону його єдина турбота – намагатися вгадати, яким міг бути намір законодавця, у нього з'являється звичка бачити у волі законодавця єдине джерело права. А це означає приймати букву за дух, видимість за реальність».

Феноменальність права як культурного явища проявляється в тому, що воно є наслідком нематеріальної культури, її результатом, одним із критеріїв цивілізації і, загалом, унікальним, неповторним витвором людського розуму, синтезом практично всіх видів культури, загальнолюдських інтересів і цінностей, моралі.

Культура є саме тим чинником, котрий компенсує обмеженість законодавства в його впливові на життя соціуму. Без глибинної культури законодавство, залишаючись перед сваволею, перетворюється на її жертву – сваволя обертає законодавство собі на службу. Безкультур'я, віддаючи його на поталу сваволі, породжує кризу законодавства. Тому особливого значення набуває здатність юриста орієнтуватися в системі цінностей культури, як національної, так і загальнолюдської.

Сучасний юрист за нормою закону чи підзаконного акта повинен бачити людину, розуміти її потреби, інтереси, прагнення. Подібно до лікаря, котрий орієнтується на морально-етичну заповідь «не зашкодь», юрист повинен пам'ятати головний принцип своєї діяльності – «надай допомогу». Тому таким важливим і складним є завдання щодо переведення змісту освіти у внутрішній світ особистості. Зокрема, у сутності юриста чи не найважливішу роль відіграє саме культурологічне спрямування освіти – своєрідна позиція і вироблення лінії дії культури (або синтезу культур) у його свідомості.

Саме культурологічний підхід до фахової підготовки юристів дає можливість усвідомити природу, розвиток і цінність права у всіх його проявах: етнічному, історичному, національному, загальнолюдському. «Неокультурене право» не має окремо жодної цінності й не є належним, ефективним регулятором суспільно-правових відносин.

Тому більш повне пізнання сутності та змісту правової культури полягає не тільки в розумінні такого явища, як культура, а, насамперед, права як феноменального прояву культури. Відповідно правову культуру

слід розглядати як певний рівень пізнання майбутнім фахівцем зрізу істини правової дійсності в конкретному історико-культурному періоді. Правова культура, як і правова свідомість, покликана створити умови, за яких розвиваються індивідуальні здібності людини, а здобутки людства стають внутрішнім багатством особистості, завдяки чому досягаються всебічний прояв і розвиток сутнісних сил особи, її життєвих сенсів та ціннісних орієнтацій. Яким би надійним, якісним не був закон, яке б справедливе покарання він не передбачав, правосуддя, у результаті, залежить від осіб, котрі ведуть процес, від їх моральності, виваженості позиції, професійності.

Отже, важливою умовою розвитку індивідуальної правосвідомості юриста є освоєння багатств правової думки, накопичених у культурологічних пластах розвитку людства. Окремий індивід, починаючи практично з «нуля», як колись у далекому минулому починав увесь людський рід, прямує до цивілізованості і культури. Таку можливість прийти весь шлях культурогенезу людини, збагативши свою культурну й професійну свідомість, дає майбутньому юристу вивчення циклу культурологічних дисциплін.

Культурологічна освіта юристів, таким чином, має безпосереднє відношення до підготовки соціалізованих, компетентних професіоналів

як частини еліти суспільства, які засвоюють ціннісний характер норм, правил і законів соціокультурного простору України. Власне на визнанні самодостатності соціального порядку як одного з визначальних чинників культури суспільства формується сучасне культурологічне розуміння фахової підготовки юристів, котрі, найперше, виконують функцію підтримання і відтворення існуючого суспільного порядку та пов'язаної з ним не лише системи правових норм, а й системи культурних норм, що регулюють поведінку та свідомість громадян.

Отже, ця функція правознавців є не тільки юридичною, а й певною мірою культурною, оскільки вона формує еталони суспільного порядку у вигляді культурних текстів, що відображають прагнення до гармонізації суспільного буття, особистісних взаємин, до утвердження безпеки життєдіяльності в культурному просторі. Адже людське існування – це завжди буття на межі, що відділяє можливість падіння людини від можливості її злетів. Перефразовуючи відомий вислів Ф.М. Достоевського «Краса врятує світ», можна сказати: «Культура врятує світ».

*Л. І. Зеліско,
к. пед. наук, доцент,
доцент кафедри
релігієзнавства, теології і
культурології
Прикарпатського
національного університету
імені Василя Стефаника*

«Кваліфікований спеціаліст?»

А ви, навчаючись в коледжі чи інституті хочете стати кваліфікованим не тільки на папері? Де межа між кваліфікацією на папері і кваліфікацією особистості? Теми, на мою думку, досить актуальні... Але попри все дуже індивідуальні... Мета моєї статті – наштотувати на роздуми про речі, які знаходяться під носом, але пахнуть для кожного по-різному...

Твоя оцінка!

«Українська» Болонська система заставить плакати і студента, і викладача, і маму, і тата, і, навіть, сусіда... Оцінки. Ми вчимося, чи ганяємось за оцінками? Впевнена, кожен студент стикався з проблемою об'єктивного оцінювання. Але питання в тому, чи впливає оцінка на кваліфікацію у широкому значенні? Чи не приділяємо ми цьому занадто велику увагу, забуваючи про людський фактор (мабуть, кожен рано чи пізно переживає негаразди у колективі через оцінку, чи то свою, чи колеги) і, звичайно, про професійність. Залишу тему оцінок для ваших роздумів (чи совісті), оскільки моя думка про оцінювання буде дуже суб'єктивною.

Головне, щоб поза межами навчального процесу ми не забували про критерії оцінювання. Стереотипи, чутки — суб'єктивні чинники, які так часто затуманюють розуміння справді важливого. Як і на парах, часто в житті ми намагаємось відповідати певним стандартам, критеріям, щоб отримати найвищу оцінку. Знову ж таки забуваючи, що людиною чи повноцінною особистістю ми стаємо не завдяки чужим оцінкам, а об'єктивній оцінці себе.

У кожного свої критерії оцінювання - у викладача, батьків, сусіда по кімнаті. Визначившись з пріоритетами, не боїтимось, що погано оцінять, а будемо прагнути кращої оцінки від життя!

Ваше право обирати, що потрібно саме Вам. З іншого боку, навчальна програма – теж цікава та потрібна.

Головне, мабуть, те, як вміння та знання застосовувати. В житті, я впевнена, не пройде «забути» вивчене, а потрібно буде проявити пам'ять, логіку, і все, що «зубрив»...

Друга, третя... освіта

Є різні фактори, які впливають на вибір професії. Одні

вибирають самостійно, інших спонукають до вибору. Нещодавно прочитала цікаву думку: «Я - філолог. Обирала свідомо, і обрала б ще раз». Але це ніяк не впливає на те, що хочу бути політологом, психологом, а буду економістом... І таких як я багато.

Чому студент обирає ще одну (або й не одну) спеціальність — досліджувати не нам. Але кожен з нас повинен відповісти самому собі: яка спеціальність серед усіх – моє хобі, яка – майбутня робота, а яка – справжнє покликання. І невідомо, що краще: щоб ці аспекти збігались в одній спеціальності, чи розбігались у різні боки...»

У наступних номерах ми спробуємо підійти практичніше до цих та інших питань, які турбують кожного свідомого студента. А вам порада: задавати собі питання потрібно завжди! Навіть якщо відповідь шукатимете довго, або відповідь виявиться правильною тільки для вас.

*Наталія Зеленевиц
Студентка 2-го курсу
Юридичного коледжу*

Світанок

Ти тихим дотиком долоні
Зганяєш смуток із повік
Спокійно куриш на балконі
Наче ця мить буде ще вік.

Згортаєш ніжно покривало
Заглянеш в сонячне вікно
А часу буде уже мало
Тобі здається все одно.

Розбудеш чашку із-під кави
Завариш нову, як завжди
Заллеш самотніми ковтками
Минулого свого сліди.

*Мар'яна Затолук,
2 курс*

Відірватись від землі...

Відірватись від землі
Доторкнутись до небес
І застигнути в імлі
Зачарованих чудес...

Подарувати світло й щастя
Забути спогади сумні
Повір, усе нам всім воздасться
Ми в цілім світі не одні...

Забути все недобре варто
Зачарувати мрією очей.
Ти можеш захоплюватись надто
В безодні недоспаних ночей...

Я все забула і простила
Давно вже стежку цю пройшла
Тобі бажаю щастя й крила
Тебе, мій любий, відпустила...

*Юліана Белюженко,
3 курс*

вул. Мельника, 11 а
тел. +38 (0342) 72 00 28
моб.: +38 (095) 75 384 60
моб.: +38 (067) 93 266 93

- ☉ всі види перукарських послуг
- ☉ весільні та вечірні зачіски
- ☉ манікюр
- ☉ педикюр
- ☉ гелеве нарощування нігтів
- ☉ фарбування брів та вій
- ☉ професійна консультація косметолога

MORIS GROUP
LAW COMPANY ЮРИДИЧНА КОМПАНІЯ

СОЛЬСЬКИЙ, ПРОЦІК ТА ПАРТНЕРИ
ЮРИДИЧНА ФІРМА

Запрошуємо до співпраці

Газета "Юрфакти плюс" запрошує до співпраці з виданням практикуючих юристів (нотаріусів, адвокатів, юрисконсультів), працівників правоохоронних органів, суддів. Приймаються до розміщення матеріали, що раніше не були опубліковані або передані до друку в інших виданнях. Матеріали можна надсилати на електронну адресу - lawif@mail.ru. Контактна особа - Зозуляк Ольга Ігорівна, тел. 099-241-26-99.

Вимоги до оформлення матеріалів: обсяг не повинен перевищувати 2 сторінок тексту з інтервалом 1,5; розмір шрифту - 14.

